

Хімія

Хімічна освіта сьогодні – це інструмент формування життєвих компетентностей. Сучасний вектор хімічної освіти спрямований на інтеграцію ключових і предметних компетентностей у практичне життя. Вони формують ціннісні орієнтири молоді, забезпечуючи готовність до викликів сьогодення, критичне мислення та безпечну поведінку в суспільстві.

У 2026/2027 навчальному році продовжується наступний етап реформи НУШ, який передбачає впровадження циклу базового навчання у 7-9-х класах закладів загальної середньої освіти, які працюють за новою Типовою освітньою програмою (Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235, в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 09.08.2024 №1120).

Викладання хімії в 7-9-х класах у закладах загальної середньої освіти в 2026/2027 навчальному році здійснюватиметься за модельними навчальними програмами, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»:

- 1) модельна навчальна програма «Хімія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор Лашевська Г.А.) [покликання](#);
- 2) модельна навчальна програма «Хімія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор Григорович О.В.) [покликання](#);
- 3) модельна навчальна програма «Хімія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор Папіш Н.П.) [покликання](#).

Модельна програма використовується вчителями під час створення власної навчальної програми, яка затверджується педагогічною радою школи. Вимоги щодо створення навчальної програми викладено у додатку 7 до Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (Наказ МОН від 17.08.2024 №1430 «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти»).

Звертаємо увагу, що модельну навчальну програму обирає вчитель хімії, із урахуванням логіки її побудови, ґрунтуючись на хімічному складнику, що опанували учні у 5-6-х класах, під час вивчення інтегрованого курсу природничої освітньої галузі, освітніх потреб учнів/учениць тощо. Обираючи модельну навчальну програму, кожен учитель/вчителька має усвідомлювати, що за цією навчальною програмою відбуватиметься викладання хімії протягом трьох років (повний цикл базового предметного навчання) і що її не доцільно змінювати всередині циклу, зокрема при переході з 7-го до 8-го, або з 8-го до 9-го класів, оскільки кожна з них має особливості щодо реалізації вимог Державного стандарту базової середньої освіти та різну послідовність досягнення навчального результату учнями на кінець циклу базового предметного навчання.

Оцінювання навчальних досягнень учнів/учениць 7-9 класів здійснюється відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів» від 04.05.2026 № 722, (із змінами і доповненнями, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 29 червня 2026 року №1001), відповідно до якого педагогічний працівник має право на академічну свободу в плануванні оцінювання, самостійного вибору методів та інструментів оцінювання з урахуванням специфіки навчального предмета / інтегрованого курсу та особливостей учнів задля отримання інформації про навчальний поступ кожного учня.

Особливості організації оцінювання результатів навчання учнів 7–9 класів визначаються наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5-9 класів закладів загальної середньої освіти» від 14.08.2026 № 1427.

Оцінювання за групами результатів та їх унесення до класного журналу не є обов'язковими. Водночас рекомендовано використовувати компетентнісно орієнтовані завдання та інші інструменти оцінювання, що дають змогу визначити рівень досягнення результатів навчання, передбачених Державним стандартом базової середньої освіти та відповідною модельною навчальною програмою інтегрованого курсу.

Перелік підручників з хімії для 7-9 класів закладів загальної середньої освіти, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»:

7 клас	до модельної програми авторки Г.А. Лашевської	«Хімія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Лашевська Г.А.)
		«Хімія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Попель П.П., Крикля Л.С.)
	до модельної програми автора О.В. Григоровича	«Хімія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Григорович О.В., Недоруб О.Ю.)
		«Хімія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Л.Я. Мідак Л.Я., Кузишин О.В., Пахомов Ю.Д., Буждиган Х.В.)
		«Хімія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Ярошенко О.Г., Коршевнік Т.В.)
8 клас	до модельної програми авторки Г.А. Лашевської	«Хімія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Лашевська Г.А.)
		«Хімія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Попель П.П., Крикля Л.С.)
	до модельної програми автора О.В. Григоровича	«Хімія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Григорович О.В., Недоруб О.Ю.)
		«Хімія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Л.Я. Мідак Л.Я., Кузишин О.В., Пахомов Ю.Д., Буждиган Х.В.)

		«Хімія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Ярошенко О.Г., Коршевніук Т.В.)
9 клас	до модельної програми авторки Г.А. Лашевської	«Хімія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Попель П.П., Крикля Л.С.)
	до модельної програми автора О.В. Григоровича	«Хімія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Григорович О.В., Недоруб О.Ю.)
		«Хімія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Л.Я. Мідак Л.Я., Кузишин О.В., Пахомов Ю.Д., Буждиган Х.В.)
		«Хімія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Ярошенко О.Г., Коршевніук Т.В.)
	до модельної програми авторки Папіш Н.П.	-

Електронні варіанти підручників для 7-8 класів розміщені на сайті Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» на сторінці електронної бібліотеки: [покликання](#), для 9 класу – на сайті Українського інституту розвитку освіти: [покликання](#).

Навчальний предмет «Хімія» (у циклі базового предметного навчання, 7-9 класи) може бути доповнений інтегрованим курсом «Природничі науки». Зміст інтегрованого курсу природничої освітньої галузі у 7-9-х класах реалізується за допомогою модельної навчальної програми «Природничі науки. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти авт.: Мандренко Ю.І., Довгань Г.Д., Сардига М.В., Омелянчук Ю.О., Боднар О.В., Ментух С.І., що розміщена на сайті Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»: [покликання](#) та «Природничі науки» підручника інтегрованого курсу для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Мандренко Ю. І., Лісіцкая Т. В., Омелянчук Ю. О., Шуляк Я. Ю.).

Навчання хімії у закладах загальної середньої освіти у 2026/2027 навчальному році у 10–11-х класах здійснюватиметься на рівні стандарту й на профільному рівні, відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти («Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392).

Програми з хімії для 10-11 класів, рекомендовані Міністерством освіти і науки України для використання у закладах загальної середньої освіти: [покликання](#).

Відповідно до статті 54 «Права та обов'язки педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу» Закону України «Про освіту», педагоги мають право на:

- академічну свободу, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі;

- педагогічну ініціативу;

- розроблення та впровадження авторських навчальних програм, проєктів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентнісного навчання.

Вчитель може створювати календарне і поурочне планування в довільній формі (у друкованому або електронному вигляді), а також, самостійно визначати формат, обсяг, структуру, зміст й оформлення календарних планів і поурочних планів-конспектів.

Розподіл кількості годин на викладання хімії в 10-11 класах здійснюється відповідно до Типових освітніх програм закладів загальної середньої освіти III ступеня, затверджених наказом МОН України від 20.04.2018 № 408, у редакції наказу МОН України від 20.06.2025 № 890.

Звертаємо увагу на те, що комісією Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (лист ІМЗО від 18.06.2020 р 22.1/12-Г-372) схвалено до використання у закладах загальної середньої освіти методичний посібник «Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації» (автори А. Лотоцька, А. Пасічник). Ознайомитися з посібником можна на сайті Міністерства освіти і науки України за [покликанням](#).

Нормативні документи, що регулюють організацію освітнього процесу, регламентують оформлення кабінетів і відповідної документації, проведення роботи з питань безпеки життєдіяльності на уроках хімії:

1. Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти (Наказ МОЗ України від 25.09.2020 № 2205).

2. Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів (Наказ МОН України від 20.07.2004 № 601 – пройшов процедуру громадського обговорення, очікується його оновлення).

3. Інструктивно-методичні матеріали «Безпечне проведення занять у кабінетах природничо-математичного напрямку загальноосвітніх навчальних закладів» (Лист МОНмолодьспорту від 01.02.2012 № 1/9-72).

4. Про затвердження Положення про навчальні кабінети з природничо-математичних предметів загальноосвітніх навчальних закладів (Наказ МОНмолодьспорту України від 14.12.2012 № 1423).

5. Про затвердження Правил безпеки під час проведення навчально-виховного процесу в кабінетах (лабораторіях) фізики та хімії загальноосвітніх навчальних закладів (Наказ МНС України від 16.07.2012 № 992).

6. Про використання Інструктивно-методичних матеріалів з питань розроблення інструкцій з безпеки проведення навчально-виховного процесу в

кабінетах природничо-математичного напрямку (Лист МОН України від 17.07.2013 № 1/9-498).

7. Про затвердження Правил пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України (Наказ МОН України від 15.08.2016 № 974).

8. Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 18 квітня 2006 року № 304 (Наказ МОН України від 22.11.2017 № 1514).

9. Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти (Наказ МОН України від 26.12.2017 № 1669).

10. Про затвердження Порядку придбання, перевезення, зберігання і використання прекурсорів у наукових та навчальних цілях (Постанова КМУ України від 19.06.2019 № 529).

11. Про затвердження Типового переліку засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів і STEM-лабораторій (Наказ МОН України від 29.04.2020 № 574).

12. Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2026/2027 навчальному році (Лист МОН України від 17.08.2026 № 1/17756-26).

(Із повним текстом зазначених матеріалів можна ознайомитись на офіційних вебсайтах [Міністерства освіти і науки](#), [Державної установи «Український інститут розвитку освіти»](#), [Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»](#) та порталі [Верховної Ради України](#)).

Звертаємо увагу на виконання вимог наказу Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669 «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти» та листа МОН України від 16.06.2014 № 1/9-319 «Організація навчання і перевірки знань, проведення інструктажів з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності в закладах загальної середньої освіти». Згідно з цими та іншими документами здійснюються такі інструктажі:

Оформлення записів інструктажів з БЖД на уроках хімії

Назва	Час проведення	Запис про проведення
Вступний інструктаж	На початку навчального року (проводить класний керівник)	У класному журналі на спеціальній сторінці
Первинний інструктаж	На першому уроці навчального року	Тільки в журналі реєстрації інструктажів із безпеки життєдіяльності (журнал зберігається в кабінеті хімії)
Первинний інструктаж	На уроці перед початком практичної та лабораторної роботи, дослідження	У класному журналі на сторінці предмета в графі «Зміст уроку». Форма запису: «Проведено інструктаж з БЖД»

Назва	Час проведення	Запис про проведення
Позаплановий інструктаж	У разі порушення учнями вимог нормативно-правових актів із охорони праці, що може призвести чи призвело до травм, аварій, пожеж тощо	У журналі реєстрації інструктажів із безпеки життєдіяльності
Цільовий інструктаж	У разі організації позаурочних заходів (олімпіади, екскурсії, тощо)	У журналі реєстрації інструктажів із безпеки життєдіяльності

Оцінювання учнів/учениць та види робіт на уроках хімії для 10-11 класів, рекомендації щодо ведення класного журналу:

1. Видами оцінювання навчальних досягнень учнів/учениць з хімії є поточне, тематичне, семестрове, річне та державна підсумкова атестація.

2. **Лабораторний дослід** з хімії складає тільки частину уроку, оцінювання робіт учнів/учениць здійснюється вибірково. Перед початком лабораторного дослідження учитель проводить інструктаж із безпеки життєдіяльності, про що робить запис у класному журналі в графі «Зміст уроку»: Лабораторний дослід № (ставиться номер дослідження з навчальної програми, тему дослідження можна не зазначати). Проведено інструктаж з БЖД.

3. **Практична робота** з хімії займає весь урок, оцінюванню підлягають усі роботи учнів/учениць. На сторінці оцінювання навчальних досягнень учнів/учениць знизу робиться вертикальний запис: Практична робота № (ставиться номер роботи з навчальної програми). На початку практичної роботи учитель проводить інструктаж із безпеки життєдіяльності, про що робить запис у класному журналі в графі «Зміст уроку»: Практична робота № (ставиться номер роботи з навчальної програми, та зазначається її тема). Проведено інструктаж з БЖД. Не дозволяється практичні роботи та лабораторні дослідження підміняти демонстраційним учительським експериментом. У разі відсутності потрібних хімічних реактивів можна замінити їх засобами ужиткової хімії або фармацевтичними препаратами, змінивши технологію проведення дослідження, деякі дослідження можна замінити доступнішими в умовах конкретної школи, використовувати матеріали «Віртуальної лабораторії», виконати віртуальний хімічний експеримент, використовуючи матеріали каналу YouTube. Практичні роботи виконується в окремому зошиті, що зберігається протягом року в кабінеті хімії. Відпрацювання пропущених учнем практичних робіт є недоцільним.

4. У програмах з хімії є рубрика «**Навчальні проєкти**», у якій наведено орієнтовні теми проєктів. Протягом навчального року учень обов'язково виконує один навчальний проєкт (індивідуальний або груповий). Захисту проєктів можна присвятити частину відповідного за змістом уроку (у такому разі в класному журналі у графі «Зміст уроку» робиться запис: «Представлення результатів навчального(их) проєкту(ів)» із зазначенням його(їх) тематики) або окремий урок

(якщо виконання навчального проєкту відбувається на уроці у класному журналі робиться запис: «Навчальний проєкт» із зазначенням його теми).

5. Зміст навчального матеріалу з хімії включає **демонстрації** дослідів колекцій, зображень, моделей. Звертаємо увагу на обов'язкове використання в освітньому процесі демонстрацій, але не варто перевантажувати урок наочністю. Кожна демонстрація має з'являтися тоді, коли вона необхідна. Також передбачено досліді, які можна виконувати в домашніх умовах під наглядом батьків.

6. Важливим джерелом знань, створення проблемних ситуацій, розвитку мислення, спостережливості та допитливості є **розв'язування задач**. Тому відповідно до навчальної програми необхідно виділяти час на систематичне розв'язування різних типів розрахункових задач.

7. Посиленню практичної спрямованості хімічних знань сприятиме проведення тематичних навчальних **екскурсій**.

8. Поточна оцінка виставляється до класного журналу в колонку з датою в день проведення уроку, коли здійснювалося оцінювання учня. За наявності виправлених оцінок має стояти підпис учителя, який засвідчує внесені зміни.

9. Тематична оцінка виставляється до класного журналу в колонку з надписом Тематична (*без дати*). При виставленні тематичної оцінки враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми та динаміка успішності учнів/учениць. Тематична оцінка не підлягає коригуванню.

10. Семестрова оцінка виставляється без дати до класного журналу в колонку з надписом I семестр, II семестр. Семестрове оцінювання здійснюється наприкінці семестру на підставі тематичних оцінок. При цьому потрібно враховувати динаміку особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо.

11. Річне оцінювання здійснюється за результатами семестрового оцінювання. Коригування результатів річного оцінювання здійснюється за результатами повторного семестрового оцінювання, одного або двох семестрів (наказ МОН України № 762 від 14.07.2015, зі змінами внесеними наказом МОН України № 614 від 23.04.2025).

12. Розподіл годин у програмах орієнтовний. Учитель може обґрунтовано вносити зміни до розподілу годин, відведених програмою на вивчення окремих тем, змінювати послідовність вивчення питань у межах окремої теми. Розподіл навчальних годин у межах тем здійснюється безпосередньо вчителем. Для тематичного оцінювання, а також для повторення, узагальнення, аналізу та коригування знань, умінь, навичок, компетентностей учнів/учениць можуть використовуватися резервні години.

13. Кількість письмових робіт має бути збалансованою, розподіл їх за темами навчального матеріалу відповідати методичній доцільності. Не слід зловживати видами робіт контролюючого характеру. Обов'язковим є проведення однієї тематичної контрольної роботи на семестр. Контрольні роботи виконуються в

зошиті для контрольних робіт або на окремих аркушах та зберігаються в кабінеті хімії протягом року. Відпрацювання пропущеної учнем контрольної роботи є недоцільним.

14. Оцінка за ведення зошитів з хімії в журнал не виставляється.

15. Оцінювання навчальних досягнень учнів/учениць на уроках хімії слід здійснювати відповідно до Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13 квітня 2011 року № 329 [покликання](#).

16. Тривалість виконання завдань для самопідготовки учнів/учениць у позанавчальний час рекомендується не більше: у 7-9 класах – 1,5 години; 10–11 класах – 2 години. (Розділ V, пункт 6 наказу МОЗ України № 2205 від 25.09.2020 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти»).

Підвищення професійного рівня вчителів позитивно впливає на ефективність освітнього процесу. В умовах війни особливого значення набуває робота з формування медіаграмотності у здобувачів освіти (радімо звернутися до методичного посібника О.В. Григоровича [«Медіаграмотність на заняттях з хімії»](#)).

Сучасна школа вимагає від учителя бути креативним, здатним співпрацювати з учнями, із використанням інноваційних форм, методів і технологій навчання. Розвитку професійної компетентності педагогічних працівників сприяє впровадження цифрових інструментів. Зокрема це стосується:

- використання штучного інтелекту (здатність ІІІ аналізувати величезні обсяги освітніх даних);
- віртуальних лабораторій (дозволяють учням/ученицям проводити експерименти та досліджувати наукові явища у віртуальному середовищі, що робить практичне навчання більш масштабним);
- інтеграція мистецтва – від STEM до STEAM (цілісний підхід до освіти допомагає учням розвинути широкий спектр навичок та знань, необхідних для успіху в сучасному світі, зокрема розвиток креативності та критичного мислення, залучення до навчання, стимулювання співпраці);
- екологічне спрямування (тенденція не тільки своєчасна, але й критично важлива, враховуючи гострі екологічні проблеми, що виникли внаслідок бойових дій на території нашої країни. Наприклад, учні можуть вивчати, як кліматичні зміни впливають на місцеве середовище, або розробляти проекти, спрямовані на відновлення довкілля. Заохочуючи такі дослідження, вчителі надають здобувачам освіти відповідні контексти реального світу та розширюють можливості для практичного навчання);
- розвиток навичок програмування (ознайомлення з елементами програмування, робота з алгоритмами, встановлення причинно-наслідкових зв'язків розвиває навички розв'язання проблем, логічне мислення та творчі здібності);

- доступність та інклюзія (всі учні/учениці, незалежно від їхнього соціально-економічного статусу чи особливих освітніх потреб, мають можливість досягти успіху в STEM-галузях);

- цифрова грамотність (цифрові технології змінюють спосіб взаємодії з навколишнім світом, зокрема їх застосування під час проведення лабораторних робіт, створення презентацій або виконання проєктів, інтерактивних моделей, симуляцій тощо допоможе учням ліпше зрозуміти складні наукові та інженерні ідеї);

- практичне навчання (допомагає краще зрозуміти складні наукові та інженерні концепції, розвинути критичне мислення та навички вирішення проблем. Наприклад, лабораторні експерименти уможливають спостереження за природними явищами в реальному часі та проведення наукових досліджень, практичні міні-проєкти заохотять до застосування знань та навичок для вирішення реальних проблем, пов'язаних з місцевою спільнотою або з глобальними проблемами);

- спільне навчання та командна робота (відображає реальні умови праці у сферах STEM, де командна робота та співпраця важливі, а партнерське середовище для вирішення складних проблем, обміну ідеями та навчання один в одного сприяє розвитку комунікативних та міжособистісних навичок).

У 2025 році Україна брала участь у Міжнародному моніторинговому дослідженні PISA. Рекомендуємо вчителям разом з учнями/ученицями опрацьовувати завдання, подібні за структурою та змістом до завдань з блоку природничо-наукової грамотності PISA: «PISA-2025: інновації, які змінюють бачення вчительства». Ці матеріали розміщені на сайті [Українського центру оцінювання якості освіти](#).

Дистанційне навчання та онлайн-сервіси стають невід'ємною частиною нашого життя. Рекомендації щодо організації освітнього процесу із використанням технологій дистанційного навчання розміщені на сайті Міністерства освіти і науки України за покликанням: [покликання](#).

Українська освіта наразі перебуває у глибокій кризі, оскільки пандемія коронавірусу та повномасштабна російська агресія спричинили серйозні прогалини в знаннях учнів. Тож зараз гостро стоїть питання надолуження освітніх втрат. За ініціативи Міністерства освіти і науки України було створено «Рекомендації щодо організації програм з надолуження освітніх втрат: [покликання](#).

З метою діагностування та надолуження освітніх втрат рекомендуємо використовувати завдання первинного та вторинного діагностування, розміщених на платформі [Всеукраїнська школа онлайн](#).

Сучасний етап підготовки випускників до національного мультипредметного тесту вимагає від учителя хімії докорінного перегляду календарно-тематичного планування з метою вивільнення часу на ліквідацію системних прогалин.

Зважаючи на дані моніторингів Державної служби якості освіти у Полтавській області, які фіксують значні розриви у знаннях базових хімічних

понять, педагогам слід мінімізувати час на вивчення суто описового теоретичного матеріалу. Натомість вивільнені години необхідно перенаправити на відпрацювання наскрізних тем, серед яких особливу увагу варто приділити періодичному закону, будові атома та хімічному зв'язку, оскільки без їхнього розуміння неможливе подальше засвоєння хімічних властивостей речовин. У межах кожного уроку вчителю доцільно впроваджувати системне повторення, інтегруючи елементи тем попередніх років навчання у процес вивчення нового матеріалу.

Найбільші освітні втрати серед учнів Полтавщини виявлено у блоці математизованих хімічних завдань, що вимагає від учителя відмови від механічного зазубрювання формул на користь формування чітких логічних алгоритмів. Педагогам рекомендується навчити випускників базовим універсальним крокам розв'язання задач, що базуються на взаємозв'язку між масою, об'ємом газу та кількістю речовини.

Особливий акцент під час підготовки до НМТ слід зробити на задачах, що стосуються обчислення масової частки розчиненої речовини, виведення молекулярної формули сполуки та розрахунків за хімічними рівняннями, якщо один із реагентів узятو в надлишку.

Регіональна практика діяльності Центрів із надолуження освітніх втрат доводить, що регулярне використання візуальних опорних схем та карт-інструкцій допомагає учням подолати когнітивний бар'єр перед обчислювальними операціями.

Тривале дистанційне та змішане навчання у регіоні призвело до критичного дефіциту практичних навичок, тому вчитель має повністю компенсувати відсутність реального лабораторного обладнання за допомогою цифрових інструментів.

У процесі підготовки до тестування необхідно активно залучати ресурси Всеукраїнської школи онлайн та інтерактивні симуляції платформи PhET, які дозволяють наочно продемонструвати перебіг реакцій, типи хімічних зв'язків та просторову будову молекул.

Під час розбору хімічних властивостей речовин вчителю важливо акцентувати увагу учнів на якісних реакціях, колірних ефектах, виділенні газів чи випаданні осадів, оскільки завдання на розпізнавання сполук складають вагомую частину сертифікаційної роботи НМТ.

Для систематизації великих масивів інформації з органічної та неорганічної хімії вчителям слід практикувати регулярне складання генетичних ланцюжків перетворень, що допомагає учням бачити цілісну картину взаємозв'язку між класами речовин.

Нагадуємо, що у Полтавській академії неперервної освіти ім. М.В. Остроградського функціонує [Обласний репозитарій освітніх ресурсів «Навчай і навчайся»](#). Автором публікацій може стати кожен педагог. Для цього достатньо зайти на сторінку репозитарію, заповнити спеціальну форму,

завантажити свій матеріал, який буде розміщено у репозитарії після його успішної верифікації.

Чинними залишаються інструктивно-методичні листи Міністерства освіти і науки України, методичні рекомендації Полтавської академії неперервної освіти ім. М.В. Остроградського щодо викладання хімії за попередні роки: [покликання](#).

Пріоритетом для вчителів хімії є перехід від репродуктивного навчання до інтерактивних та гнучких моделей, що відповідають філософії НУШ. Акценти зміщуються на технології критичного мислення, STEM-проекти та інструменти формувального оцінювання, які мотивують учнів, а не просто фіксують результат. Викладання хімії у 2026/2027 навчальному році – це синергія безпекових стандартів, діджиталізації та практико-орієнтованого навчання. Головна мета – сформувати в учнів хімічну грамотність, здатність аналізувати інформацію та діяти адаптивно й безпечно в реальному житті.

***Віктор БУР'ЯН**, методист відділу розвитку природничих та математичних дисциплін Полтавської академії неперервної освіти ім. М.В. Остроградського*